

СВЕТ СЕ

МЕНЈА ...

И МИ С ЊИМ

Завод за
статистику Србије -
на путу промена





Предговор

Велико ми је задовољство да вам представим публикацију која је пред вама. Наиме, жеља нам је, и моја и свих мојих колега из Републичког завода за статистику Србије, да вам омогућимо да, упознајући се са размишљањима изнетим у њој - о улози и значају информација које јавна установа попут наше обезбеђује на почетку трећег миленијума - стекнете бољи увид у рад Завода.

Док је прошли век обележила индустријска револуција, доба у коме ми живимо омогућило је процват информационо-комуникационе технологије. Широм света, друштва су уронила у токове информација који непрестано расту и чију је вредност све теже оценити. Ипак, до веродостојних информација није лако доћи. Масовним коришћењем компјутера ушли смо у еру виртуалне стварности у којој, у спреси са свемоћним утицајем медија, слика о привредним трендовима, ситуацији у друштву или политичкој клими се често разликује од саме стварности.

У овом свету који се непрестано креће, где информација нема прецизан облик и не познаје границе, људи који стварају званичну статистику имају велику одговорност: обезбедити свим својим корисницима поуздану, корисну и непристрасну информацију, која се с потпуним поверењем може користити приликом доношења ефикасних одлука. Спремност да гарантујемо нашим корисницима веродостојне информације јесте наш приоритет. Ми смо, као централна званична установа за статистику у Србији, усвојили стратегију која је у потпуности у складу са овим циљем.

У овом амбициозном пројекту, срећом, нисмо сами, пошто смо део велике међународне заједнице произвођача статистике и сучавамо се са истим изазовима. Дугогодишњи међународни напори довели су до стварања фундаменталних принципа, правила професионалног понашања и општеприхваћених концепата о званичној статистици. Републички завод за статистику, као аутономна и независна установа, неће их се само придржавати, већ ће бити спреман и да учествује у њиховој изградњи и развоју.

Ми смо јавна установа, што значи да нисмо ни групација у којој владају интерперсонални односи, нити приватно предузеће које је у потрази за зарадом. Ми смо ту да задовољимо најразличитије потребе за информацијама, да нашим грађанима, нашим предузећима, нашим истраживачима и нашој Влади обезбеђујемо податке који се могу упоредити са онима из других земаља, а који ће им свима бити корисни у вођењу наше земље ка мирној и успешној будућности.

Моје колеге, и ја сам, верујемо да сте ви неизоставни део наше будућности и обавезујемо се на то да ћемо вам обезбеђивати податке које од нас очекујете. Ваша питања, коментари и предлози - за које смо вам захвални - помажу нам у побољшању квалитета нашег рада.

Срдљачно вас позивам да користите нашу интернет презентацију и да на тај начин будете са нама у контакту.

Драган Вукмировић
Директор



Статистика Србије... платформа за партнерство

Док смо размишљали о нашој улози у друштву, прва мисао која нам је пала на памет јесте та да званична статистика, коју производимо, може бити веома важна партнерска платформа, у смислу дефинисања и започињања пројеката, развоја стратегија, процене дејстава, а истовремено и "оруђе" у дијалогу, комуникацији, сарадњи, преговорима...

У неким случајевима, статистика представља чак и централну тачку у сучељавању различитих аргумената, идеја и мишљења. Случајеви где употреба статистике утиче на формирање најзначајнијих база података и доношење одлука су многобројни, али у свима њима један основни услов мора бити испуњен: поверење у њену поузданост.

Заиста, ако наша статистика треба да буде вредан стуб партнерства унутар Србије, или између Србије и страних партнера, морамо да се сагласимо око чињенице да српска статистика обезбеђује објективну оцену привреде и друштва, у времену и у простору.

Такав консензус може једино да важи ако се разумеју и подржавају јасне одлуке које подупиру процес израде података, и ако се створи атмосфера заједничког рада, на основу равноправног односа између произвођача и корисника података.

Како би се свако лице или организација који користе наше статистичке податке уверили у њихову поузданост и објективност, наша установа води сталан дијалог са свим својим партнерима. Партнерство је једна од кључних институционалних вредности које желимо да негујемо.

На који начин можемо да обезбедимо одговарајући материјал за креирање и процену политике или за управљање јавним услугама за које су одговорне централна или локалне

владе? Који су подаци потребни предузећима ради доношења одлука о улагањима, стратегијама развоја или краткорочним плановима? Који су интереси синдиката или других група, у домену статистике, како би обезбедили бољу заштиту запослених или радника? Да ли су подаци које износимо довољно достаљни да испуне захтеве грађана

(пошача, мањинских група, посебних категорија становништва, односно целокупног цивилног друштва)?

То су суштинска питања, и ми желимо да их сваки наш запослени стално себи поставља, јер је пружање одговора на њих разлог нашег постојања. Према томе, наш је интерес да будемо партнери са корисницима наших података.

Ми не производимо статистичке податке због себе, већ због наших корисника са којима желимо да сарађујемо у обостраном интересу.

Партнерство о коме је овде реч није ограничено на Србију. Наш завод има важну улогу и у међународним односима пошто велику количину података размењујемо са многим светским организацијама, као што су Уједињене нације или тела Европске уније, ОЕБС, Светска банка, или ММФ, користећи, истовремено, њихове податке.

У процесу приближавања Европској унији непрекидно сарађујемо са Еуростатом - Статистичким заводом Европске уније. Еуростат прикупља статистичке податке за целу Европску унију, омогућавајући корисна поређења између земаља чланица и кандидата или земаља на путу за чланство. На нивоу Европске уније, статистика је веома регулисана област у којој постоји низ прописа и препорука, а њихово испуњавање јесте један од услова за чланство у Унији. Посебна пажња се посвећује сарадњи са статистичким заводима суседних земаља, која се остварује у виду заједничких пројеката, међусобних посета и размене знања и искуства у спровођењу статистичких истраживања и коришћењу одговарајућих резултата.

Поред партнерских односа са споменутим међународним организацијама, као и са званичним статистикама великог броја земаља, задовољавамо потребе за информацијама о нашој земљи другим потенцијалним партнерима, као што су трговци, инвеститори, туристи, наша дијаспора и други.

Статистика Србије се појављује на међународној сцени, пошто је битно прилагођена захтевима међународних организација и служи за подршку међународним споразумима. Наш завод има званичну одговорност за међународне односе у области статистике.

Као што смо већ напоменули, да бисмо прибавили међународно упоредиве индикаторе, релевантне за статистичке процене привредних и других достигнућа у земљи, од суштинске је важности да наш статистички систем ускладимо са статистичким системом Европске уније. То подразумева усклађивање методологија, класификација и других статистичких стандарда, што је у уској вези са, на пример, описом или дисеминацијом података, учесталошћу и распоредом представљања специфичних индикатора, или са увођењем нових истраживања или статистичких обележја.

Само усклађивањем наше методологије, стандарда и праксе са међународним, можемо суочити наше трендове са онима из других земаља.

С обзиром на то да нам од почетка миленијума многобројни међународни или билатерални партнери пружају подршку у нашем развоју, уверили смо се у то колико је важно имати помоћ оних који су - у нашем случају у статистици - искуснији од нас, и од каквог је непроцењивог значаја могућност размене добрих идеја. Средства и програми Европске уније, ММФ, ОЕБС, УН, Светске банке и других, у значајној мери се користе како би се српској статистици помогло да крене у новом правцу, који је у складу са општеприхваћеним вредностима. У виду иностране помоћи, наш завод не само да је добио информационо-комуникациону и разну другу опрему неопходну за рад у периоду транзиције, већ је током спровођења битних реформи имао велику корист и од смерница упућиваних од стране развијених европских и других институција за статистику. Сарадња

с националним статистичким институцијама нпр. из Италије, Шведске, Естоније, Мађарске, и других земаља Европске уније, као и њихова стручна помоћ, утицали су на то да почнемо да размишљамо другачије и да с пуно слана изналазимо нове, ефикасније начине рада. Оваде бисмо напоменули да је до сада велики број запослених у Заводу био у посети барем једном иностраном институту за статистику, да су активно учествовали на међународним конференцијама или представљали Завод у радним групама за регионалну сарадњу у статистици. Несебична помоћ се претворила у партнерство, тако да Србија данас може да се похвали тиме да, када је о сарадњи и дијалогу у области статистике реч, може да рачуна на већи број сарадника, и то првенствено у Европској унији.





Помоћ добијена од стручњака или институција из иностранства доприноси консолидацији темељних професионалних стандарда у нашем заводу. Она такође помаже повезивању "мрежа" са колегама из целог света и обезбеђује Србији једнаке могућности да упореди степен свог напретка са остатком света. Партнерство такође подразумева и међусобно помагање.

Као што је то уобичајено у многим земљама, систем званичне српске статистике обухвата, поред нашег завода, и друга овлашћена тела која прикупљају, обрађују и понекад објављују званичне податке за одређене области. Такав је случај, на пример, са здравственом статистиком, која је у надлежности Института за јавно здравље Србије, или статистиком платног биланса, односно подацима о директним страним улагањима које покрива Народна банка Србије. Међутим, координација активности у статистичком систему Републике Србије и обезбеђење поштовања методологије и стандарда званичне статистике остаје у надлежности нашег завода.

Координација се огледа у јаком партнерству при изналажењу методолошких решења, и у размени и употреби података добијених од других установа унутар система, што захтева сталне консултације како би се постигли најбољи резултати.

С обзиром на решеност да се пословање рационализује у највећој могућој мери, а у складу с најбољом међународном праксом, наш завод подстиче партнерство с државном управом у изради сврсисходне и ефикасне статистике.





Транспарентност у свему што радимо

Статистика Србије... средство за спровођење демократије

Грађани демократских држава имају право да буду обавештени о свим јавним факторима који могу да утичу на њихове животе, а, истовремено и да државна управа подржава приступ тим информацијама. Политичке одлуке, нови закони и подзаконски акти, и сви прописи који регулишу друштвена и привредна питања су, према томе, део јавне расправе и јавност их може разматрати. На врло сличан начин статистика је важан извор информација за грађане. Она на свој начин омогућава увид у рад Владе за коју су гласали, учествовање у јавним расправама и помоћ у доношењу личних одлука. Због тога је неопходно да се сви статистички подаци објављују и да се објашњавају на начин који је разумљив и приступачан сваком грађанину, а не само високоспецијализованим корисницима. Из свих горе наведених разлога, наш завод се труди да обезбеди јасна методолошка објашњења, да уради разумљиве анализе и да унапређује начин представљања података.

У нашим напорима да подржимо укључивање и ангажовање грађана у јавном животу Србије, представљамо наше податке на начин који је разумљив и онима којима статистика није специјалност.

Чувени демограф Алфред Сови стално је говорио да “када су добро обавештени, људи су грађани; када су лоше обавештени, они постају објекти”. У складу са одговорношћу нашег државног завода за статистику, одлучни смо да помажемо нашим грађанима да узму будућност Србије у своје руке. Обезбеђивање транспарентности нашег рада и прошења средстава јесте важан аспект овог циља.

Дакле, отвореност статистике Србије треба мерити по томе с којом лакоћом шира јавност има увид у наш рад, у нашу интерну организациону структуру, у избор нашег особља и критеријуме процене способности, као и трошење средстава по новим правилима државне управе о транспарентности и квалитетном управљању.

Сваки напор и напредак који чинимо у циљу повећања транспарентности доприноси општем демократском развоју наше земље.

Наша статистика прати ситуацију у свим сегментима друштва, али да бисмо усвојили европске стандарде и нове светске трендове, стално морамо да унапређујемо сарадњу са оним институционализованим сегментима друштва који донедавно нису постојали или су били неразвијени.

Прикупљање података ради праћења трендова грађанског друштва за нас није споредна делатност, и њој посвећујемо исту пажњу и бригу које посвећујемо прикупљању података из области економије, зато што знамо да невладине организације, разна удружења, групе потрошача, синдикати и многе друге интересне групе траже поуздане податке како би оствариле своје циљеве. Образовање, запосленост, становништво, питања полова и мањина, карактеристике домаћинства и многе друге области друштвеног живота такође су обухваћени нашем статистиком. Када је потребно, не оклевамо с покретањем нових истраживања или студија ради праћења трендова у друштву, као што је то био случај с публикацијом посвећеном анализи мушкарца и жена у Србији или, пак, с нашим недавним истраживањем у вези са употребом информационо-комуникационе технологије за личне и професионалне сврхе.

Пошто су они значајан чинилац демократије и од суштинске су важности за добру и одговорну државну управу, јавности је као и Влади и Скупштини заједнички интерес да имају поуздану званичну статистику. Да би она заиста била таква, наш завод прикупља податке од великог броја физичких и правних лица и агрегира их на разним нивоима. Као институција која се бави израдом званичних статистичких података, овде се суочавамо са изазовом да у исто време обављамо јавну функцију и штитимо приватност испитаника.

Поштовање поверљивости личних података током свих поступака, од размене података до правилног чувања и дисеминације, међународно је признат фундаментални статистички принцип. Да бисмо га се у потпуности придржавали, чувамо поверљиве информације и користимо их само у статистичке сврхе. Када се појединачне информације



морају користити у научне сврхе или ради истраживања, приступ њима је строго регулисан. Као посебан аспект заштите података, поред уклањања идентификационих података, предузимамо мере да наш рачунарски систем заштитимо од незаконитог приступа и забрањујемо било какво пружање информација које се могу идентификовати из наших статистичких производа. У домену статистике, законодавство Србије садржи одредбе о заштити поверљивости и ограничења у погледу употребе појединачних података, а ми се у потпуности придржавамо ових захтева.

Сва статистичка истраживања представљају, у извесној мери, угрожавање приватности, што се оправдава погребом за информацијама. У покушајима да ово угрожавање приватности сведемо на најмању меру, наше анкете су осмишљене тако да тражимо само неопходне информације. Осим тога, унапред обавештавамо испитанике о намени података које прикупљамо настојећи да се укупан "герет" извештавања равномерно расподела на целокупно становништво.

Израда добре статистике без тачних података није могућа. Знамо да је давање личних информација ствар поверења. Изазов нам је да ово поверење и оправдамо.

Законитост и веродостојност су основне вредности наших производа. Законитост се огледа у друштвеној оцени да је наша делатност у интересу земље и да има своју суштинску оправданост, док се веродостојност утврђује степеном поверења које корисници имају у нашу статистику. Заиста, мали број корисника се може директно уверити у валидност података које ми саопштавамо па се мора ослањати на поверење у нас. Наш углед је кључни елемент у јачању овог поверења. Пошто је информација у коју се не верује бескорисна - јачање поверења корисника у званичну статистику Србије наш је стални циљ.

Верујемо да је транспарентност процеса планирања, укључујући и стратешки план који јасно ставља на увид суда јавности дугорочне приоритете, важан фактор у јачању поверења у статистику. Према томе, сваке године предлажемо програм статистичких истраживања, који се доставља јавности на расправу и усвајање. Пошто се усвоје, програми се објављују у Службеном гласнику. Важна питања у нашем раду, као што су измене у методологији, такође се званично објављују.



Као потврда интегритета званичне статистике, заиста верујемо да израда и представљање статистике морају бити ослобођени од политичких утицаја. У складу с тим, уверени смо да ће се усвајањем новог закона о статистици и пратећих прописа наставити и ојачати ово правило независности званичне статистике и непристрасност њених података.

Организацијом државног статистичког система мора се осигурати да званична статистика буде ослобођена политичког мешања и да буде обухваћена посебним законом о статистици како систем не би био осетљив на политичке промене. Постизање потпуног разумевања о месту и улози српске статистике од стране државне управе је кључни елемент јачања непристрасности нашег статистичког система.





Статистика Србије... званично јавно добро

Наша државна установа за статистику не намеће никаква ограничења у вези са употребом и приступом подацима, тако да су подаци појединачно доступни сваком кориснику, на исти начин, у исто време, и под истим условима. Како би се обезбедило поштовање овог принципа једнакости, ми унапред објављујемо план дисеминације статистичких података тако да свако тачно зна ког ће дана и у које време бити објављени одређени подаци.

У коришћењу и дисеминацији статистике изнад свега ценимо равноправност. Наш статистички систем гарантује свим корисницима равноправан приступ подацима.

Као јавној установи, дужност нам је, а још више жеља, да поштујемо лица односно тела која нам обезбеђују информације и учествују у нашим истраживањима. Да бисмо остварили овај циљ, развили смо нове методе прикупљања података, помоћу којих ћемо моћи да смањимо ограничења која се јављају у обезбеђивању информација. Кад год је могуће, користимо технике узимања узорака захваљујући којима само најмањи могући део становништва који се посматра носи терет попуњавања упитника или разговора - у име свих јединица које представља. Такође користимо информације које су већ доступне из административних извора, уз пуно поштовање поверљивости појединачних информација. На крају, ми делимо информације унутар наше установе и са нашим спољним партнерима како бисмо избегли да се исте информације два пута прикупљају.

Имамо много поштовања и разумевања за особе или организације које нам обезбеђују информације.



Водећи рачуна о потребама сваког корисника

Пошто представљају јавно добро, наши подаци су бесплатни. Корисници који се служе компјутером и имају приступ интернету већину података могу наћи на нашем веб сајту. За коришћење нашег библиотечког фонда не постоји накнада, а поједине публикације достављамо и бесплатно. Најмањи могући износи наплаћују се за подршку дисеминацији података (публикације на папиру или на компакт-дискovima) или за посебну обраду података, која се обавља по захтеву.

Завод за статистику Србије је непрофитна државна институција, а таква ће и остати.

Наши статистички подаци припадају свима. Иако је држава једина која може у потпуности да финансира њихову израду - зарадом коју остварујемо од продаје података успевамо да "покријемо" мањи део трошкова који настају приликом њихове израде и дисеминације.

Одговорност коју имамо премашује границе наше земље. У светској заједници званичних статистика ми представљамо Србију. Да бисмо били успешни у овој важној улози, наш завод се обавезао да ће поштовати фундаменталне принципе Уједињених нација у вези са статистиком и

Кодекс праксе европске статистике, који представљају основне смернице на нашем путу према Европској унији и заједници развијених демократија. Ми бринемо о нашој слици на међународној статистичкој сцени, а самим тим и о слици Србије и свих њених грађана.

Званична статистика мора бити у стању да допре до најшире јавности. Сваки грађанин има право да буде информисан о актуелним збивањима и кретањима у својој земљи, било у својству потрошача или гласача. У данашње време, потреба за новинама или програмима телевизије и радија, ради добијања информација, присутна је у сваком домаћинству. Према томе, наша установа мора да учини све напоре да посредством медија стигне до сваког појединца. Пласирање нашег главног производа - статистичких података - у медијима представља један од саставних делова нашег пословања, које истовремено изискује и праћење начина на који се наши подаци тумаче.

Новинари често доносе сопствене закључке о нашој статистици, и неретко је представљају на привлачан начин. Ипак, понекад се дешава да податке погрешно протумаче или да услед недостатка знања или погрешног разумевања неке ускоспецијализоване теме користе неодговарајуће изразе. У таквим случајевима, наш протокол предвиђа јавни демант у истим медијима, како би се осигурало да наша јавност буде правилно информисана. Да би таквих ситуација било што мање, настојимо да у нашим контактима с новинарима и аналитичарима увек детаљно објаснимо ограничења и прецизна значења наше статистике. Уједно се трудимо да наше податке представимо у облику који олакшава њихово правилно тумачење и њихова међусобна поређења.



Наш план да "појачамо" присуство у медијима треба да допринесе повећању поверења у званичну статистику и степена општег познавања статистике. Расправе међу разним корисницима и произвођачима статистике су веома корисне јер на тај начин статистика постаје приступачнија и онима који у томе нису стручњаци. Наша образовна улога је саставни део наше јавне функције.

Медији су наш важан партнер у дисеминацији статистичких података широј јавности.

Да би се обезбедила свеобухватност и равноправан третман корисника, неопходно је да држава финансира званичну статистику. Тржишни принципи у статистици је само делимично могућ и то само у коришћењу слободних капацитета. С финансијске тачке гледишта, то подразумева да статистику финансира држава. Јер, ако би нека интересна група, на пример, предузеће заинтересовано за одређени сектор, имала моћ да, давањем значајних средстава, усмери израду података у правцу који одговара њеним потребама и да подстиче израду само оних података који су од значаја за њој битно тржиште, принцип једнакости би био нарушен. У том случају, израда података из, на пример, области друштвене статистике, би нашем заводу била јако тешка зато што је нико из те области не би могао да плати. У стварности, статистички подаци су јавно добро, исто као и школе, путеви и болнице, а њихово је финансирање од суштинске важности.

Као и свака друга роба, статистика има цену израде, где свака фаза изискује људске и материјалне ресурсе. У периоду транзиције, у ком се тренутно налазимо, државна средства су веома ограничена, па је потребно уложити приличне напоре не би ли се уз минималне трошкове произвели висококвалитетни статистички подаци. Услед овог ограничења, свесни смо да је од огромне важности да пажљиво дефинишемо приоритете, као и да је у овом тренутку нужно да један део трошкова које изискује наш развој сносе донатори и међународне агенције.

Упоређо с променама у нашој привреди, наша установа се налази на путу преласка са старог на нови систем, а наши финансијски и људски ресурси су ограничени. У овом периоду, не можемо да се бавимо израдом података из свих области из којих бисмо желели, па морамо да правимо избор како бисмо задовољили приоритетне захтеве који постоје на националном и међународном нивоу.



Статистика Србије... ИНТЕГРИШЕ НОВУ ТЕХНОЛОГИЈУ

Брзи технолошки напредак током последње две деценије, који и данас има огроман утицај на наше животе, свакако није заобишао нашу статистику. Нова информациона технологија донела нам је не само моћна средства, већ је отворила и један потпуно нови простор за статистичка истраживања. Процват у овом новом сектору, који представља растући део економских активности, мора се правилно пратити и мерити. С обзиром на брзину којом се промене у њему одвијају, овај задатак није лак. Међутим, ми смо одговорили на овај изазов тако што спроводимо истраживања о употреби информационо-комуникационе технологије и добијене резултате, непосредно након њиховог завршетка, објављујемо. Поред тога, укључили смо информационо-технолошки (ИТ) сектор у наша истраживања о јавној и личној потрошњи, као и у листу економских

Развој информтичког друштва отвара нове области за статистичка
истраживања.

индикатора (индекси цена, национални рачуни). Поред тога што је значајан предмет статистичког посматрања, нова технологија је постала незаменљив део у систему нашег рада. Држећи корак са технолошким напретком, имамо на располагању моћне системе за електронско прикупљање и пренос података и посебне програме за њихову обраду. То има за резултат могућност да добијамо резултате и процене који веродостојније одражавају реалност.

Такође, нова методолошка решења сада можемо брже да примењујемо у редовним истраживањима. Сложене формуле које се користе, на пример, у поступцима израде узорака, сада су интегрисане у наше компјутерске системе и само их "клик" дели оа ефективне примене.



Статистички подаци су доступни нашим корисницима у разним форматима, пошто је за објављивање података сада потребно све мање времена. Већину наших публикација објављујемо и у папирној и у електронској форми. Чак су и комплексна издања као што су “Статистички годишњак Србије” и “Општине у Србији” истовремено доступна на нашем веб сајту, у електронској форми и у папирној верзији. Савремени технички стандарди се темељно прате и примењују у презентацији података. Комбинацијом креативне графике и анимација, покушавамо да нашим корисницима омогућимо да резултати нашег истраживања буду јасни, илустративни и једноставни за поређење.

Нови начини дисеминације података и карактеристике њихове савремене презентације интегрисани су у наш свакодневни рад.

Нова технологија нам је олакшала комуникацију с корисницима. Интернет презентација Завода се редовно ажурира објављивањем нових саопштења и повезана је с различитим базама података којима се може приступити путем мреже. Ово обиље информација се саопштава скоро одмах, после провере квалитета обрађених података.

Истовремено са побољшањем квалитета и већим обимом података који стоје на располагању нашим корисницима, старамо се да потпуно поштовање поверљивости података буде наш највећи приоритет. Применом разних алата за програмирање, правила приступа и поступака архивирања ради се на очувању поверљивости појединачних делова информација које добијамо од наших извора. На овај начин, како је предвиђено законом, употребом наших обрађених података не може се утврдити траг ка појединачним испитаницима од којих смо их прикупили.

Заштита поверљивости података одговарајућим алатима за програмирање и примена строгих правила за архивирање и приступ електронским подацима наши су приоритети.



Статистика Србије... ради за вас

Србија иде ка тржишној привреди, а шта то значи? Једноставно, доношење одлука више није само ствар државе - сада оно зависи од ситуације на тржишту. Приметна је експанзија приватних иницијатива, која раније није била видљива: стварају се многа нова предузећа; грађани или радници се окупљају у различитим удружењима; број интересних група, као што су непрофитне организације, повећава се; размена са спољним светом расте по обиму и у интензитету. Као последица тога, статистика више нема једног привилегованог корисника, државу, већ она служи огромном броју привредних и друштвених чинилаца. Ово потпуно ново окружење има јак утицај на рад нашег Завода.

Као илустративан пример можемо да споменемо прикупљање података. Пошто предузећа више нису зависна од државе, сада је од њих много теже добити податке него што је то био случај у претходном систему, али су она заинтересованија да од нас добијају податке који им помажу у тржишној такмичици. Друго, број јединица које се истражују постао је превелик да би се подаци могли прикупљати од сваке од њих. Као што је пракса у развијеним земљама, морамо да проналазимо алтернативне начине за прибављање података, што чинимо на два начина: употребом узорака који омогућавају истраживање много мањег али репрезентативнијег дела становништва и привреде, и употребом индиректних извора информација, као што су подаци којима располажу неки други системи државне управе. У пракси, ови начини прикупљања података подразумевају да српски статистичари морају да савладавају примену сложене истраживачке методологије и да морају да праве и ажурирају регистре из којих се формирају потребни узорци.

Транзиција ка тржишној привреди **направила је преокрет у методама нашег рада.**

Ови ефекти транзиције су опипљиви и мерљиви, али суштинске промене се огледају у потпуно новом приступу нашој мисији. Дакле, ми смо се пребацили са оријентације према држави на оријентацију ка кориснику, другим речима, развили смо се из затвореног у отворени статистички систем, који се прилагођава захтевима тржишта.

Да би одлучио који ће од података имати приоритет у израђивању, наш завод стално прати и упоредно сагледава основне трендове у нашој земљи, на међународној сцени и приоритете корисника. На овој основи објављујемо исцрпне серије података о стању и трендовима у многим привредним, демографским, еколошким и друштвеним областима. Ми смо посебно задужени за спровођење пописа становништва, одржавање статистичких регистара и обраду изборних резултата.

Израђујемо и саопштавамо многе корисне информације, индикаторе или индексе цена, трговине на мало и велико, спољне трговине, индустријске и енергетске производње и потрошње, пољопривреде, грађевинарства, саобраћаја, комуникација, туризма, образовања и науке, судства, становништва, рада, запошљавања, зарада, животне средине и других области. Подаци о овим областима обрађују се на разним територијалним нивоима, а ми смо предузели кораке да у највећој могућој мери сачувамо временске серије упркос увођењу нових класификација и методологија.

У зависности од области на које се односе, истраживања се обављају месечно, квартално или годишње. Такође спроводимо вишегодишња истраживања великог обима, као што су нпр. пописи становништва, а бавимо се и ad-hoc истраживањима која се односе на специфичне теме, и то онда када за тим постоји потреба.

Покушавамо да вам у највећој могућој мери помогнемо да стекнете слику о привредним, демографским, еколошким и друштвеним појавама током времена.

Наш статистички систем је стално спреман да послушкује потребе тржишне привреде из наше и из суседних земаља. Увођење нових индикатора као што су бруто домаћи производ (годишњи и квартални), индекс потрошачких цена, или паритет куповне моћи директан је резултат наше оријентисаности ка кориснику. Недавно смо проширили наше базе п отпуно новим подацима о енергетским билансима и животној средини. Ради хармонизације са европским стандардима, ставили смо нагласак на производњу података помоћу којих је становништво могуће сагледати према полу, животном стандарду, запослености, употреби информационо-комуникационих технологија и др.

Све је већи број тема које статистички обрађујемо како бисмо пружили одговоре на питања о томе како се наше друштво развија.

Једна од наших главних преокупација јесте успостављање квалитетног статистичког регистра, који ће служити као основ за реализацију истраживања којима се прате економске активности. Да бисмо били успешни, морамо да стварамо, одржавамо, ажурирамо и унапређујемо статистичке методологије и стандарде (номенклатуре, класификације, метаподаци), који представљају суштинске елементе добро организоване статистике. Заједно са употребом најновије информационе технологије, ови елементи представљају фундаменталну инфраструктуру за подршку нашем раду.

Методологија, регистри, метаподаци, класификације, номенклатуре, специјализовани софтвер, и ИТ инфраструктура јесу темељи на којима почива комплетна статистичка конструкција.

Желимо да споменемо и то да међу свима са којима сарађујемо корисници статистичких података имају посебан третман, пошто увек настојимо да у потпуности испунимо њихове захтеве, или бар већину њих, да сачувамо временске серије, које представљају стварно богатство статистике, да обраду података обавимо у складу са договореним роковима и да податке представимо на такав начин да корисници од њих имају искључиво корист односно да могу да се, приликом доношења својих одлука и у обављању својих пословних активности, с пуним поверењем ослане на њих. Такође смо спремни да понудимо исцрпна објашњења и отворени смо за све коментаре и предлоге. С времена на време спроводимо истраживање о томе у којој су мери корисници задовољни нашим услугама. Бројни одговори које тада добијамо помажу нам да боље увидимо које су нам слабе тачке, те да одмах предузмемо мере да их побољшамо. С друге стране, оно што анкетирани корисници означе као успех у нашем раду и за шта нам упуте речи хвале - то настојимо да негујемо. Напоследку, трудимо се да све што радимо радимо са свешћу о томе да наши подаци, иако јесу тачни и објективни, постају релевантни само онда када се користе.

Бринути о вашим главним потребама у вези са статистиком за нас значи: израдити индикаторе у време када су вам потребни и непрестано водити рачуна о томе да подаци који се израђују буду, на ваше задовољство, релевантни и квалитетни.



Статистика о нама

Наша снага су наши људски ресурси.

Основна снага нашег завода у овом прелазном периоду, периоду трансформисања српске статистике у модерну европску институцију, институцију компатибилну са сродним кућама у Европској унији, јесу наши људи, наши запослени. Схвативши на време значај људског фактора приступили смо на време подмлађивању и перманентном стручном усавршавању запослених. Након кратког времена ово је дало значајне резултате што је констатовано и у извештајима представника међународних институција без чије помоћи и подршке то свакако не бисмо могли, бар у том року. Политика сталног стручног и информатичког усавршавања, учења енглеског језика и комуникације са институцијама Европске уније јесте и биће главни задатак и приоритет нашег рада. Тренутни број од преко 550 запослених, од тога 2/3 са високом школском спремом, јесу гаранција постављеног циља.

Поносни смо да служимо све већи број корисника

Како се завод полако али сигурно приближава стандардима и квалитету података Европске уније тако се и повећава број корисника који постављају све бројније и сложене захтеве. Посебни квалитет јесте Интернет презентација завода. Почевши са скромних 43 599 посетилаца сајта у 2003. години, у првој половини 2007. забележено је 1 200 000

посетилаца што наш сајт сврстава у ред најпосећенијих сајтова. Завод у просеку годишње обради преко 35 000 захтева што захтева изузетан напор свих запослених. Број се повећава из године у годину и поред богате публицистичке понуде, штампаних публикација и понуде стручне библиотеке која угости преко 2200 посетилаца. Радује нас све веће интересовање најшире јавности за статистичким подацима, а посебно интересовање медија и присуство статистике у њима.



Производимо све више података за вас

Потреба за статистичким подацима се стално повећава, намећу се нови и сложенији пројекти. Због тога се стално и повећава број нових истраживања која притом добијају нову, савремену форму, усаглашену са пројектима Европске уније. Број од 256 истраживања у 2007. години довољан је показатељ обима и сложености задатака који се постављају пред завод. Поносни смо на истраживања о систему националних рачуна, радној снази (АРС), анкети о потрошњи домаћинства (АПА), индексом потрошачких цена (ИПЦ) и истраживањем о употреби информационо-комуникационих технологија (ИКТ), све то нас сврстава раме уз раме са озбиљним статистичким институцијама у Европској унији.

Број посетилаца сајта 2003 - 2006





Ова публикација је реализована у оквиру пројекта који финансира Европска унија и којим руководи Европска агенција за реконструкцију www.eag.europa.eu



Италијански завод за статистику, у сарадњи са заводима за статистику Мађарске и Шведске, је реализовао овај значајан пројекат техничке помоћи Србији у достизању стандарда Европске уније у области статистике.



Издавач:
Републички завод за статистику Србије
Милана Ракића 5, Београд

Тел:
+381 11 241 29 22

Е-mail:
stat@statserb.sr.gov.yu
pub@statserb.sr.gov.yu
biblioteka@statserb.sr.gov.yu

Интернет:
www.statserb.sr.gov.yu



СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

311:061.1

**РЕПУБЛИЧКИ завод за статистику Србије
(Београд)**

Свет се мења --- и ми с њим : Завод за
статистику Србије - на путу промена. -
Београд : Републички завод за статистику
Србије, 2007 (Београд : Републички завод
за статистику Србије). - 33 стр. ; 21 cm

Тираж 400.

ISBN 978-86-84433-69-7

а) Републички завод за статистику Србије
(Београд)
COBISS.SR-ID 144347916



Београд, 2007.